

Deskriptivno izvješće s okruglog stola

S onu stranu projektnog umrežavanja: Platforma 112 – za Hrvatsku vladavine prava

održanog u petak, 15. lipnja 2012.,

9:30 – 12:00

Kuća ljudskih prava, Selska cesta 112c, Zagreb

Str. | 1

Na početku okruglog stola, predstavnici Platforme 112 – za Hrvatsku vladavine prava, Ljubo Manojlović (Srpski demokratski forum), Milana Romić (Kuća ljudskih prava Zagreb) i Sanja Sarnavka (B.a.B.e.), ukratko su predstavili povijest i djelovanje ove mreže organizacija civilnog društva (OCD), kao i primjere dobre prakse, odnosno zagovaračka iskustva. Panelisti su opisali proces kojim je 19 OCD-a formiralo mrežu Platforma 112, kao i programska područja u okviru kojih mreža provodi aktivnosti javnog zagovaranja (kvaliteta demokracije, borba protiv korupcije i za javni interes, ravnopravnost i dostojanstvo ljudi, nasljeđe rata, suočavanje s prošlošću i izgradnja mira te izgradnja stabilnih i demokratskih institucija vlasti, koje svima osiguravaju jednak pristup pravdi). Ukazano je na činjenicu da je Platforma 112, izradom i prezentacijom izvješća o spremnosti RH za zatvorenje poglavlja 23 pregovora o pristupanju EU, potaknula Vladu RH na niz iskoraka u području djelovanja mreže. Pritom je došlo do izmjene zakona i provedbenih akata o besplatnoj pravnoj pomoći, izmjene u javnosti kontroverznog zakona o golfskim igralištima, promjena vezanih uz naknadu za oštećenu imovinu povratnika te javne objave stajališta i izvješća o pregovorima s EU. Panelisti su, također, predstavili svoje aktivnosti usmjerene na različite ciljne skupine – Vladu RH, Nacionalni odbor za praćenje pregovora o pristupanju RH EU i političke stranke, odnosno institucije EU i hrvatske medije.

Kao čimbenici uspješnosti procesa javnog zagovaranja izdvojeni su:

- eksterni faktori, koji uključuju važnost zagovaračke problematike za političku elitu, ali i otvorenost institucija EU za mišljenje OCD te
- interni faktori, koji se odnose na reputaciju i vjerodostojnost organizacija – članica mreže (kako unutar civilnog sektora, tako i unutar političke te šire javnosti), povjerenje i suradnju unutar mreže, dobro poznavanje problematike, sposobnost brzog i suradničkog prikupljanja i analize informacija te izrade izvješća i priopćenja za javnost, razvijeni kontakti s građanima, ali i iskustvo te razvijeni kontakti s predstavnicima hrvatskih medija.

Panelisti posebno naglašavaju angažman Platforme 112 u osiguranju besplatne pravne pomoći, kao jednog od ključnih sadržaja osiguranja vladavine prava u RH te i dalje iskazuju uvjerenje da su trenutna zakonska i provedbena rješenja u području besplatne pravne pomoći neadekvatna za većinu građana i građanki, koji je zaista i trebaju. Isto tako, panelisti su mišljenja da je angažman organizacija i mreža civilnog društva u javnom zagovaranju još uvijek jedan od ključnih čimbenika zaštite ljudskih prava u RH. Pritom se polazi od stava da sve potrebne reforme još uvijek nisu provedene te da postoji niz područja u kojima država još uvijek ne djeluje potpuno učinkovito na zaštiti prava propisanih odgovarajućim zakonima, koji se, shodno tome, ne provode.

Posebna područja, koja su u svojim izlaganjima problematizirali panelisti, odnose se na medijsko pokrivanje i održivost inicijativa javnog zagovaranja u hrvatskom civilnom društvu. Pritom se, u području prezentacije rada zagovaračkih OCD-a i njihovih mreža u medijima, naglašava nedostatak interesa i senzacionalističko usmjerenje „profitnih“ medija te, u nekim slučajevima, i problemi vezani uz manipulativno izvještavanje javnosti. Shodno tome, javlja se problem vidljivosti ovakvih organizacija u društvu, iako je funkcioniranje *Platforme 112* kao mreže OCD-a, pokazalo visoku razinu zrelosti uključenih organizacija. To je, uostalom, vidljivo i u stalnom rastu broju članica mreže te organizacija koje ju podržavaju.

Problem dugoročne održivosti odnosi se, pak, na nedostatak formalnih izvora sredstava za rad mreža OCD-a, zbog čega se financiranje provodi „ad-hoc“, najčešće iz projektnih sredstava većih OCD-a – članova mreža. Osim toga, nesustavno financiranje stvara i probleme regionalne zastupljenosti OCD-a, s obzirom da organizacije izvan Zagreba najčešće nemaju dovoljno novca da bi prisustvovala sastancima s predstanicima državnih institucija, odnosno uzele učešća u suradnji s većim organizacijama, sa sjedištima u glavnom gradu.

Nakon izlaganja panelista, vodila se moderirana diskusija, u okviru koje je identificirano nekoliko ključnih problema, odnosno područja. Predstavnici prisutnih OCD-a ukazali su na pasivnost građana i njihovu nisku razinu aktivizma, kao i uključenosti u rad civilnog društva. Neki od razloga za takvo stanje mogli bi biti niska senzibilizacija građana, ali i prevladavajuće uvjerenje o tome da u Hrvatskoj nije moguće pokrenuti pozitivne društvene promjene. Ono se djelomično može pripisati načinu izvještavanja medija o političkoj i društvenoj problematici, a posebno o civilnom društvu. Isto tako, predstavnici organizacija koje se bave psihološkim i drugim oblicima savjetovanja, ukazuju na brojne osobne probleme građana i građanki, raširenost problematike depresije i ovisnosti, kao i drugih čimbenika, koji otežavaju aktivno građanstvo i participaciju u političkim i drugim procesima u društvu. Stoga se postavlja pitanje kako u budućnosti mobilizirati građane za aktivnosti i teme kojima se bave OCD-i, dok su predstavnice *Ureda za udruge Vlade RH* ukazale na spremnost državnih institucija za rješavanje ovog problema, prvenstveno putem edukacije državnih službenika te uvođenja građanskog odgoja u obrazovni sustav.

S obzirom na problematiku građanskog odgoja i obrazovanja, predstavnici prisutnih OCD-a su uvjereni da njegovo uvođenje u formalni sustav obrazovanja neće „automatski“ riješiti

navedene probleme, što se može argumentirati lošim iskustvima nekih država-članica EU, u kojima je ovaj predmet neadekvatno implementiran. Poseban interes za realizaciju ovog programa su iskazali predstavnici prisutne organizacije branitelja domovinskog rata, koji u tome već imaju značajnog iskustva. U okviru diskusije, kao primjer dobre prakse u ovom području, iako ne i proveden do kraja, istaknut je i *Akcijskog plana za obrazovanje za održivi razvoj*.

Stoga i dalje ključnom temom, kako na području vidljivosti, tako i održivosti, ostaje realizacija partnerstva između OCD-a i političkih stranaka te aktivnosti neformalnog obrazovanja, uz pomoć kojih će se mijenjati stavovi i percepcija javnosti. Međutim, utvrđeno je da postoje i oblici kratkoročne potpore za povećanje vidljivosti i medijske zastupljenosti – ne samo OCD-a koji se bave javnim zagovaranjem, već i civilnog društva u cjelini. Ovo se može ostvariti poticanjem neprofitnih medija, a što je formulirano u zaključcima, navedenim na kraju ovog izvješća.

U daljnjoj diskusiji, u kojoj su učešća uzeli predstavnici OCD-a, kao i ureda hrvatskog ureda TACSO-a, iskazana je pozitivna uloga *Platforme 112* u hrvatskom civilnom društvu te još jednom naglašena uspješnost njenog djelovanja. Kao preporuke za bolji prijenos znanja i iskustava na druge OCD-e u regiji, istaknuto su daljnje strateško promišljanje djelovanja ove mreže, njenog regionalnog i lokalnog širenja te mobilizacije građana/građanki. Kako bi se olakšalo uključivanje novih organizacija u mrežu, bilo bi korisno i što vidljivije publicirati „minimalne“ programske elemente, s kojima je potrebna suglasnost, da bi se zainteresirana organizacija pridružila *Platformi*.

Sudionici/sudionice su se usuglasili oko sljedećih zaključaka okruglog stola:

- **Nužno je formirati fond za financijsku potporu ad-hoc inicijativa OCD**, bez obzira bave li se javnim zagovaranjem ili nekom drugom djelatnošću, s obzirom da projektni/programski oblik financiranja za navedenu svrhu uglavnom nije primjeren. Naime, društvene potrebe na koje civilno društvo odgovara ad-hoc inicijativama vrlo se dinamično razvijaju te ih nije lako predvidjeti u okviru „klasičnog“ planiranja projekata i programa.
- Potrebno je osigurati i **institucionalne potpora za pojedinačne organizacije te mreže OCD-a, koje se bave problematikom javnog zagovaranja**.
- Predstavnici organizacija koje se bave pružanjem usluga osobnog i obiteljskog savjetovanja korisnicima, izrazili su **potrebu za prepoznavanjem ishoda savjetodavnog procesa (u smislu povećane dobrobiti klijenata) kao relevantnog kriterija u natječajima za dodjelu bespovratnih sredstava iz javnih izvora**.
- Navedena je i potreba za **većom vidljivošću natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava OCD iz javnih izvora**, što bi podrazumijevalo sustavno objavljivanje navedenih informacija u raznovrsnim medijima, uključiviši i Hrvatsku radio-televiziju

kao javni servis. Navedeno se odnosi i objavljivanje drugih oblika informacija relevantnih za uspješno djelovanje OCD-a.

- Kako bi se osigurala što veća vidljivost zagovaračkih OCD-a i njihovih mreža, kao i civilnog društva u cjelini, sudionici/e **naglašavaju potrebu za otvaranje niza izvora financiranja neprofitnih medija, pri čemu se posebno ističe da financiranje neprofitnih medija treba postati strateškim prioritetom *Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija*.**
- Sudionici/e izdvajaju **značaj otvorenosti procesa i uključivanja što većeg broja dionika u razvoj i izvođenje programa građanskog odgoja i obrazovanja**. Nadalje se smatra da je, bez obzira na „pokrivanje“ ove problematike u okviru formalnog obrazovanja, i dalje potrebno **prepoznavati i poticati neformalne programe građanskog odgoja i obrazovanja**. Kao poseban problem se prepoznaje nepotpuna i/ili kasna provedba odgovarajućih obrazovnih sadržaja i aktivnosti, kao što je trenutno slučaj s *Akcijskim planom za obrazovanje za održivi razvoj*.
- **Apelira se na promjene *Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći*, čime bi se osigurala jednostavna, potpuna i transparentna primjena besplatne pravne pomoći** kao dijela ključnog ljudskog prava – pristupa pravdi.